

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>SZERKESZTŐSÉG, hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő: Nagy-Várad-utca 2127.</p>	<p>Megjelen hetenként egyszer, szombaton, egy íven. Előfizetési ár egész évre 5 frt. félévre 2 frt. 50 kr. Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt; 200 szóig 2 frt; a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr; harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>KIADÓ HIVATAL, hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden közlemény és küldemény intézendő: Fűvészkert-utca 1080.</p>
--	--	--

Tartalom. A külföldre menetel kérdéséhez. Vidéki. — Tárca. Olvasni való egyebeknek is, de főképp theologus ifju uraknak. Szűcs István. — Mutatvány az Adalékokból. Kálmán Farkas. — Iskola ügy. Önütötte rés. Katona Mihály. — A magyar prot. irodalmi társaság alapszabály-tervezetéhez. Gulyás Lajos. — Nekrológ. — Irodalom. — Különnfélék. — Szerkesztői posta. — Hirdetések.

A külföldre menetel kérdéséhez.

II.

Tudom, hogy az első cikkben kifejezett azon nézettemmel szemben, mely szerint ifjaink egy, vagy két szolgálati év eltölte után menjenek ki külföldre, sok ellenvetést lehet felhozni. Magam megpróbálok egy párt. Így például az az aggodalom merülhet fel, hogy az ifju ember kápláni szolgálat után nehezen maradna meg azon elhatározása mellett, hogy külföldre menjen. Ha birtokában van az oklevél, hiába! élni akar s kecsgetető az alkalom, hogy szándékával felhagyjon s inkább állomás után nézzen! Nem tagadom, hogy a kisértésbejövésre meg lesz adva az alkalom. De mégis azt mondom, hogy próbáljuk meg előbb, vajjon ugy lenne-e? s akkor következtessünk. Aztán ha valakiben erős az elhatározás a külföldre menetelre nézve: nem fogja őt eltántorítani céljától minden alkalom. Különb is a lelkészválasztási szabályoknak a külföldi egyetemen járt ifjak kvalifikációjára vonatkozó pontja elég hatalmas rugót képez az ifjak ösztönzésére. S ha mégis felhagyna szándékával egy-kettő: abból még nagyon gyenge fegyvert lehet kovácsolni javaslatom ellen.

Másik ellenvetés az lehetne, hogy az iskolai kurzus végeztével bajos azonnal segédlelkézi állomást nyerni, már pedig az ilyen ifjunak igen drága az ideje. E bajon, ha ugyan felmerülne, könnyen lehet segíteni. Vidéki lelkészeink ily nemes törekvésű ifjak ajánlkozását kész örömmel fogadnák s teljesen hiszem, hogy a püspöki vagy es-

peresi hivatal utján a segédlelkészt kereső és az ajánlkozó könnyen egymásra találnának.

Legsúlyosabb ellenvetés volna, ha valaki azt követelné, hogy soroljam fel, hogy ugyan mi kifogásom van a létező állapot ellen? De az erre adandó felelet igen messze vinne céloimtól. S mert különben is jeleztem, hogy nem vádolni akarok, csak annyit kérdek, hogy ha a jelenlegi viszonyok közt is tűrhető vagy épen jó, kielégítő eredmény mutatható fel, mennyivel fokozódnék ez eredmény nagysága, ha az érintett módozat mellett tanulmányoznának ifjaink a külföldön? ha ekként ülnének a tanári tanszékbe, vagy foglalnék el lelkézi állomásukat? A leendő ügyvédek, világi hivatalnokok már az iskolai kurzus ideje alatt igyekeznek „irodába járni.“ S nálók duplex libelli dos est. Ezt theologus ifjaink nem utánozhatják ily alakban. S ha már a legkisebb egyházba aspiráló lelkészjelölttől is megkivánjuk, hogy előbb káplánkodjék bizonyos ideig: mennyivel inkább megkivánhatjuk s mennyivel üdvösebb dolgot kívánunk vele, ha ifjainkat csak káplánkodás (még pedig nem csupán névleges káplánkodás) után küldjük külföldre, kikből haza jövet után várhatunk praktikus lelkészeket és lelkészeket képző theol. tanárokat.

Lehet, hogy adoma, de megtörténtében nincs semmi lehetetlenség, hogy egyik külföldön járó magyar ifjutól azt kérdezé azon idő egyik hatalmas fejedelme, hogy mi van felirva saját hazájában a k — — ri templom homlokzatán? Az ifju, mert nem tudta, pirulva hallgatott. S a fejedelem azt tanácsolá, hogy előbb ismerkedjék meg ott-hon, azután menjen a külföldet megismerni tanulni. Ne lássuk e tanácsban a minuczióztatást, csak a principiumot. A ki a hazai talaj-ismét elmulasztotta megszerezni: a külföld különben hasznos növényeit amaz ismeret hiányában minden választás nélkül szedi össze s bizonyára nem kevés fájdalommal fogja szemlélni, hogy növényei nem képesek meghonosulni.

Mennyi idő megy így kárba, míg az experimentálás tart? S hát a ki évek multával sem ábrándul ki? Mert erre is van eset.

Ime, ezeket a gondolatokat támasztotta bennem a Cs. L. ur cikke. Lehet, hogy indítványom szokatlan, hogy különös. Érzem én ezt. S ez az oka, hogy nevemet sem fogom aláírni e soroknak, annyival inkább, mert igénytelenségem, csekélységem neve úgy sem nyomna semmit az érvelés mérlegén.

Szerezzen hát a felvetett kérdés saját súlyával némi értéket önmagának. Én elértem célom azzal is, ha nagy tekintélyű tudós férfaink figyelmét e kérdésre sikerült volna közelebről felhívnom.

Vidéki.

T á r c z a.

Olvasni való egyebeknek is, de főképp theologus ifju uraknak.

(Folytatás és vége.)

A közelebb Debreczenben márcziushava végén megtartott egyházker. tanügyi bizottság ülései egyikén fel lett mutatva névjegyzéke azon kollégiumi tanuló ifjaknak, kik az angol és francia nyelveknek és a gymnasiumot végzett ifjak közül a német nyelvnek is rendkívüli órákon hallgatására jelentkeztek. A mily örömmel észleltem, hogy az angol és francia nyelvek tanulására nézve többen jelentkeztek, annyival nagyobb megütközéssel láttam, miszerint a német nyelvben való továbbképződésre nézve senki nem iratkozott be; pedig idevonatkozólag a főiskolai főigazgatóságnak épen az a célja, hogy a mely német nyelvismeretet a gymnasiumban elsajátítanak a tanuló ifjak: ugyanők azon ismeretet a német nyelvnek még nagyobb mérvben bírhatása végett folytathassák, hogy így a németországi egyetemek látogatása alkalmával az előadandó tudományokat annál nagyobb sikerrel hallgathassák. Teljesen méltánylom, sőt magasztalom is theologiát végzett ifjainknak azon törekvését, hogy ők Skóciában az edinburghi egyetem látogatását tűzik feladatukul, mert hiszen egyházszerkezetünk a skót presbyteri egyház szerkezetével van legnagyobb hasonlóságban. De másrésztől úgy vagyok meggyőződve, hogy a mi ifjainknak a prot. Németországot, mint a reformáció bölcsőjét s közelebről a németországi prot. egyetemeket is látogatni már csak azért is kiválólag szükséges, mert a theologiai tudománynak nincsen egy ága is, a mely a németországi egyetemeken a legtudósabb tanárok által ne taníthatnák. De ezen kívül Németországban theologus ifjaink követésre méltó példákat tűzhetnek magok elé azon vallásos buzgóságra nézve, melyet a prot. hitközségekben az ottani lelkészek kifejtnek. Idevonatkozólag legyen szabad gondolatimat következőleg előadni:

Magyarországon a mindkét hitv. protestáns, közelebről pedig a helv. hitv. ref. egyház fejlődésének története azt tanítja, hogy a reformált egyház az ország fejedelmétől, ennek legfőbb felügyeleti joga őszinte elismerése mellett párt-

fogást, oltalmat és minden bárhonnán jöhető megtámadások ellen védelmet igényelvén, a többire nézve szellemi életnek fentartását a lelki tanítók tudományos képzettségétől, odaadó hűségétől, szónoki ügyességétől, minden önzésen felülemelkedett példás, feddhetlen erkölcsi életétől, anyagi fenmaradását pedig a felekezethez tartozó hívek vallásos buzgóságától, áldozatkészségétől várta és várja, — cserében a híveknek az egyház minden ügyei elintézésére nézve részint személyesen, részint pedig képviseleti uton való befolyást adományozván. Következésképp, minél képzetebbek és hűségesebbek a lelkipásztorok; minél tekintélyesbek és tehetősebbek a kebelbeli hívek: annál virágzóbb az egyház s annak jelene és jövője annál biztosabb. A nagy eszű Pázmán Péter, átértve a prot. egyház létezése feltételeinek ezen titkát, nagyon is jól tudta, mit cselekszik, midőn az által ütött érezhető sebeket a prot. egyházi élet testén, hogy szellemi nagy tehetségével, a jezsuitáktól eltanult dialektikával írott Kalauzával s főpapi állásához kötve volt hatalmas befolyásával a korabeli főbb urakat, kik prot. vallásuak voltak, a róm. kath. vallás kebelébe visszahódította. Mert ezen ténye által az következett be, hogy a visszatértett főurak gyámolításától megfosztott prot. egyházak lelkipásztorai minden kigondolható zaklatásoknak, a hívek pedig épen üldöztetéseknek is lévén kitétetve, magok az egyházközségek vagy épen megsemmisítettek, vagy pedig a nélkülözésnek és inségnek legalsóbb fokára süllyedtek le. Nagy szerencséje volt a protestantismusnak s közelebről a ref. vallásnak, hogy a Pázmán Péter hatalmaskodása nem terjeszkedhetett ki Magyarországnak az erdélyi ref. fejedelmek által bírt vármegyéire; még nagyobb szerencséje volt a protestantismusnak az, hogy a Bocskai István által eszközölt bécsi béke, Bethlen Gábor által eszközölt nikolsburgi egyezkedés s I. Rákóczi György által eszközölt linczi békénél fogva az összes magyarországi mindkét hitv. ev. egyházak jelenje és jövője a lehetőségig biztosítva lett; mert ha ez nem történnik, ki tudja, vajjon azon ideig, mikor a mindkét hitv. evangélikusok állami életét megállapító 1791. évi: 26. t. cz. meghozatott, nem ütött volna-e végórája Magyarországon a protestantismusnak s nem következett volna-e be azon idő, melyben Magyarország történetének lapjain valamely szívtelen krónikás azt jegyezte volna fel, hogy létezett Magyarországon egy vallásfelekezet is, mely magát protestánsnak nevezte, de a mely, mert életrevalósága be nem bizonyult, megszűnt létezni.

A különálló erdélyi fejedelemség megszűnése után a prot. vallásban megmaradt néhány főurainknak és a jó részben prot. vallásu középneemességnek jutott azon örök hálára érdemes dicső szerep, hogy ők minden tőlük telhető módon pártfogolták és segélyezték a prot. egyházakat és iskolákat, ez által kívánván könnyíteni a hívek egyetemén, kikre az egyházak és iskolák fentartási kötelessége nehezedett. Bekövetkeztek az 1848-ik évi események. Messzire vezetne, szorosán nem is tartozik ide, elsorolása azon okoknak, mik azt eredményezték, hogy a közneemesség anyagi tekintetben legnagyobb részt teljesen aláhanyatolván, képtelenné lett az újabb időkben a prot. egyházaknak és iskoláknak előbbi időkben általuk nagyobb mérvben lett segélyezés teljesítésére. Így tehát mai időben már a prot. egyházak és iskolák fentartásának terhe egyenesen az egyes hitközségek lakosaira hárult. A hitközségek adakozási ké-

pessége és készsége tehát az egyedüli forrás, melynek be-
dugulnia semmiesetre nem szabad; melynek patakja, ha
egyszer csörgedezni megszűnt, azonnal megszakadt a pro-
testantismus létezésének életfonala; s e tekintetben főleg
lelkipásztoraink kezébe van letéve azon lelki hatalom,
melynél fogva ők a népnél az áldozatkésztséget fentartani hí-
vatvák. Ne is kifogásolja nekem azt valaki, hogy mikép le-
het ilyesmit kívánni a többnyire csekély javadalmazással
ellátott s önfentartási törekvéssel is küzdő lelkipásztoraink-
tól. Magasztos példák ellenkezőt bizonyítanak. Min-
denki tudja, mily csekély hivatali fizetése volt Genévában
Kálvin Jánosnak, mégis tudjuk a történetből, mivé lett az
ő lelkipásztorkodása alatt a genevai ref. hitközség. Tudjuk
a történetből, mivé emelte Schweizban Oberlin a maga egy-
házát s mivé emelte Magyarországon, Vas megyében Dr.
Wimmer Ágoston Felső-Lő hitközséget. Legujabb időben
pedig tanui lehettünk azon virágzásnak, melyre Hajdume-
gyében Földes ref. egyháza, legközelebb elhalt predikátora
Bakos Gábor közreműködése által jutott. Csakhogy ilyes
jelenségek felmutathatására nézve mellőzhetetlenül szüksé-
ges, hogy a lelkipásztorkodásra lépni kívánók belmissióval
legyenek ellátva s Isten anyaszentegyháza építésének nagy-
fontosságú munkájához ne propter esum, hanem propter
Jesum járuljanak. A nép, mely egyházát forróan szeretni
megtanulta, mely önválasztotta lelkipásztorainak, iskola-
tanítóinak ajakán rajongva csügg; felrúztatva a hideg kö-
zönyösségből, szívesen fizeti egyházi adóját s rendkívüli
esetekben örömet adakozik, mihelyt bizalmára érdemes
egyházi férfiak által hivatik fel arra, hogy abból, mivel őt
Isten jósága verejtékes munkája után megáldotta, ő is sza-
kaszson el tehetségéhez képest egy részt Isten dicsőségére.
Igaz, hogy anyagi tekintetben megnehezedett mostanában
felettünk az idők járása, de Istennek hála, az adóztatási
rendszer miatti szokásos panasz mellett is nem jutott még
oda Magyarország, hogy benne az igyekező, mértékletes, jó-
zan életű és folytonos munkássághoz szokott ember meg ne
kereshesse a maga sorsához való eledelét és öltözetét s még
valamit ne takaríthasson meg nemcsak előrelátott szüksé-
geinek fedezésére, hanem jótékony célokra is elősegélés-
sére. És idevonatkozólag a lelkipásztoroknak, iskolatani-
tókna válik szent kötelességükké, hogy a népre buzdító
oktatásaikkal hassanak. Más vallásuakra nézve, hol az egy-
házak és iskolák a vallásos alapból és alapítványból, püs-
pöki és kápláni javadalmazásokból és kegyuri jótékony-
ságokból tartatnak fenn, közönyös lehet az, hogy az illető hí-
vek szegényes vagy tehetős állapotban léteznek-e? Ott a
kisebb hitközségben lévő egyházak lelkipásztorai is, ha
hivatali fizetésök a kellő mértéket nem üti meg, congrua
által vannak biztosítva s nálók a stólabeli jövedelem ki-
sebb vagy nagyobb mennyisége határozza meg a hivatali
fizetésbeli különbséget. Nem így van nálunk, mindkét hitv.
evangélikusoknál, hol a hívek kötelesek egyházaikat és is-
koláikat fentartani. Nálunk a népnél elhatalmazott híval-
kodás, dologkerülés, korteskedés vagy éppen pazarlási köny-
nyelműség és ebből eredt elszegényedés lélekölője az egy-
házaknak, míg ellenben a népnél honos józanság, politizá-
lástól magát távontartó folytonos dolog-utánlátás, takaré-
koskodás és becsületes utóni vagyonszerzés éltető gyökér-
szálai az egyházak életfájának. Igaz, hogy a nép jólétére
való törekvés és a vagyonosodásnak minden uton lehető elő-

segélése a kormánynak is kötelessége, de azért el nem ma-
radható hivatása a lelkipásztoroknak is lelkeszi gondozás
közben szellemi uton hatni hallgatóiknak kedélyére.

Ezeket kívántam itten röviden fölemlíteni, a többi
evvel rokonságban levő eszmék tovább fejtegetését az ifju
theologus urakra bízom.

Végül megjegyzem, hogy fentirt gondolatimat egyedül
saját hitfelekezetem érdekéből, legtisztább szándékkal s
legjobb meggyőződéseim szerint, magamat az egyénekre való
célzástól távol tartva, kívántam közzé tenni. Hogyha
mégis valaki az előadottaknak bármelyik pontjában meg-
botránkoznék, arra nézve Themistoklessel azt nyilvánítom:
üss, csak hallgass meg.

Szücs István.

Mutatvány

— az „Adalékok“-ból. —

Debreczen 1651. Laskai János. Sz. Dávid százöt-
ven Zsoltári egynehány imádságokkal egyetemben. Debre-
czen 1651. 12r. 220. l. Végül registrom 4. sztl. lev.

Sándor István, ki szerint e cím adva van, a „Ma-
gyar könyves ház“ 35. l. a fordítást Laskai Jánosnak tu-
lajdonítja.

Unicum: Bpesti egyet. ktár.

Im, e könyv is egyik kiváló bizonyosság arra, hogy az
irodalom-történész soha, senki szava után ne
induljon!

Hogy Sándor I. „Magyar könyves ház“-a milyen hi-
telű lehet, azt Szabó Károly „Régi magyar ktár“-a I.
kötete kimutatta!

Sándor I. e zsolttár fordítást Laskai Jánosnak tulajdo-
nítja, — (mi okból? nem tudhatni! Talán azért, hogy e
Zsoltárokkal egybe van kötve a Laskai imádságos füzet-
kéje (34. l.) 1651-ből, melyet Kegelius Filep elmékedéseiből
szedegetett, mert a Zsoltároknak az Egyet. ktárban levő
unicum példányán címlap nincs!) s ő utána e könyv
mind e mai napig Laskai neve alatt szerepelt a magyar iro-
dalomban! Pedig:

E könyv nem egyéb, mint a Sz. Molnár Al-
bert zsolttárainak 10-ik kiadása betűről-be-
tűre, — a mint róla saját vizsgálatom alapján
meggyőződtem.

Címlap nincs. Az A₂. lapon van Rémus György isme-
retes latin verse, ezután kezdődik ennek magyar paraphra-
sisa Farkasfalvi Filitzki Jánostól, mely szinte ismert.

Az 5-ik lapon (A₃. i. j.) kezdődik az I. Zsolttár:

A ki nem jár hitlenek tanácsán,

És meg nem áll a bűnösök után... stb. s így tovább

minden zsolttár szóról-szóra.

A 212. lapon végződik a 150-ik Zsolttár:

Dicsérvétek az urat,

Áldjátok ő sz. voltát...

Ugyane lapon, az eddigi kiadásokban (s az ezutániak-
ban is) szokásos 7 ének:

1. Emeld fel szemed, füled nyisd meg. C. M.

2. Simeon éneke. C. M.

Mindkettőt Marot Kelemen után fordítá Sz.
Molnár A.

3. Ur Isten mely sokan vannak.
4. Meghagytad nekünk ur isten.
5. Hallgasd meg ur isten kérésemet.
6. Ó én lelkem dicséred istenedet.
7. Hogy panaszkodik ... mind az ötöt Sz. Molnár

Albert írta!

Ez utóbbi ének végződik a 220. lapon.

Ezek így s nem másként levén, Laskai János neve, mint zsoltárfordítóé, a magyar irodalom-történetből törleendő!!!

Kálmán Farkas.

Iskolaügy.

Önütötte rés

a protestánsok iskoláinak az 1790—91-dik XXVI. t. cz. által biztosított jogainak.*

(Vége.)

Nagy-Szalonta város 1861. okt. 20-án 132 katasztrális hold és 1075 □ öl földet szakított ki a tulajdonát képező orosi pusztán a gymnasium alapjául s adott át a ref. egyház kezelésé alá „oly világos feltétel alatt, hogy azt a nevezett egyház egyedül és kizárólag csupán a meghatározott célra, t. i. a helybeli ref. iskola gymnasialis osztályainak felállítására és fentartására jövedelmeztesse.“

E földadományhoz a város 1871-ben újabb 50 holdat csatolt.

Az érintett 11,000 frtos alaptőke ezen földnek épen nt. Szél Kálmán ur páratlan gondos keze-

*) E b. lap mult heti számában a n.-szalontai gymnasiumi alapok jogi természetét fejtegető „Önütötte rés“ című czikkben, a 205-ik lapon a következő tétel foglaltatik: „Mert bár a népoktatási törvény idestova husz éves lesz, N.-Szalontán nemcsak felső nép- és ismétlő iskoláról nincs szó sem, hanem az elemi iskolák is ezen iskolai év kezdetéig mind a fiuknál, mind a leányoknál IV. osztályosok voltak, az V. fuosztály is csak annak köszönheti létét, hogy a gymn. ügyének megvizsgálására 1885-ben küldött kormánybiztos kiváló érdeklődéssel tudakozódott az elemi népiskolák állapota után.“ E tételt következőleg kérem helyreigazítani. Betűszerint igaz, hogy N.-Szalontán a f. isk. év kezdetéig az elemi népiskolák IV. osztályosok voltak s hogy sem ismétlő, sem felső népiskola nem volt és nincs. De a felső népiskola feladatát teljesíteni volt hivatva a polgári iskola, mely a gymnasiummal kapcsolatban már az 1875—76. isk. évben felállított. Azonban bár a polg. iskola a lehető legnemesebb intencióval állított fel; bár polg. iskolai növendékek toborzására minden évben minden lehető mód meg lett kísérelve — a szószeokról felszólítottak és házanként feljártak az érdekelt szülék: — az eredmény felette csekély volt, mert a polg. iskolai növendékek száma az 1875—76—1880—81. években 4 osztályban az év végén 4—7, az 1881—82—1885—86. években 4—10 között változott. Az V-ik elemi fuosztály felállítása már 1885. évi, ha jól emlékszem, január vagy február hónapban, az egyházi számadás és költségeloirányzat kapcsában, bár mellékesen, szóba hozatott és a 9-ik számú jegyzőkönyvben határozatba ment. De az ügy aztán ismét nyugodott, csak a kormánybiztos lennjárta (jun. 6.) után, úgy tudom, július hónapban került napirendre, a 26. jk. számban a gazdasági választmány terv készítésére, a 33. jk. számban pedig a vállalkozóval a szerződés megkötésére utasítatván. Kecskemét, 1887. jun. 8. Katona Mihály, ref. főgymn. tanár.

lése mellett megtakarított jövedelmeiből és a gymn. alapjávára időközben tett alapítványok és adományokból, — melyeknek összege a kamatokkal együtt jóval felülhaladja az 1000 frtot, — alakult, valamint ezekből szereztetett a gymnasium tulajdonát képező egyik ház is.

Igy állván a gymn. alapok ügye, természetes, hogy az indítvány az 1886. szept. 12. és 19. napjain tartott előleges értekezletekben heves ellenzésre talált. De az ellennézetűek magánuton csakhamar annyira hallgatásra bírattak, hogy az ügy az egyházi, városi képviselő-testületi, sőt az egyházmegyei közgyűlésen is ellenmondás nélkül ment keresztül.

A protestánsok összes egyházi és iskolai jogainak legerősebb ments-vára, melyhez menekültünk eddig, esetleg megtámadott jogaink védelme céljából, az 1790—1. XXVI. sarkalatos t. cz. 10. §-a ezt mondja: „Az evangélikusok alapítványai, melyek egyházaik s az ő szolgálk és bármin nevű iskoláik... részére alapítottak, vagy jövőben alapítottak... tőlök semmiképen el ne vétessenek... a kir. főfelügyelet, hogy ezen alapítványok az alapítók célja szerint kezeltesse és osztassanak ki, ezekre is kiterjesztetvén.“

A középiskolák és azok tanárainak képesítéséről szóló 1883. XXX. t. cz., mely a protestánsoknak iskoláikra vonatkozólag a fentebbi törvényben biztosított jogait több helyen, pl. a 48., 50., 51. §-okban elismeri és hangsúlyozza, úgy ezen protestáns, mint általában bármilyen iskolák jogai és alapítványaira vonatkozólag az 52. §-ban következőleg nyilatkozik:

„Ha az iskolai vagyronról és alapítványokról szóló időnkénti kimutatásokból az tűnnék ki, hogy a jövedelmek nem rendeltetési céljukra fordítottak, vagy valamely alapítvány hiányosan kezeltek, avagy épen veszélyben forog: a vallás- és közoktatásügyi miniszter az illető tanintézetet fentartó hatóságot utasítja, hogy az alapítvány biztosításáról gondoskodjék; ha pedig a felhasználás nem az alapítvány céljaira történik, a szükséges törvényes intézkedéseket tegye meg.“

E törvényekben bizva és feltéve, hogy ezeket nt. Szél Kálmán ur is ismeri, aminthogy bizonyára ismeri, lehetlenségnek tartottam, hogy ama törvénytelen elv keresztülvitethessék. Azonban reményem hiu volt. Mert nemcsak a nagyszalontai ref. egyháztanács és városi képviselőtestületben, hanem az egyházmegye közgyűlésén is szó nélkül ment az keresztül; nem találkozott egyetlen ember sem, ki ama jogtalanság és törvénytelenesség ellen szót emeljen.

Ezen még kevésbé csodálkoztam, tudva azt, hogy ama gymn. alapok természetét az indítványozón kívül senki sem ismeri részletesen, ép oly kevésbé, mint az idézett törvényeket. Tehát ama testületek, a bizonyára szép színbe öltötött indítvány és információk alapján jóhiszeműleg jártak el.

De épen e körülmény a legerősebb aggodalmat keltette bennem s hiszem, a nagyszalontai VI. osztályu gymnasium több igazi barátjában is arra nézve, hogy a veszélyes szándék az egyház főhatósága, a tiszántuli egyházkerületen, esetleg — a várost, mint második szerződőfelet illetőleg —

a magas közoktatásügyi miniszteriumnál is keresztülrőszakoltatik. Ez aggodalom indított arra, hogy ama gymn. alapok természetét „Egy kis felvilágosítás a nagyszalontai gymn. alapok ügyében“ czimű röpiratban kifejtsem.

Azonban bár a röpiratot a nagyszalontai ref. egyház, Nagy-Szalonta város, a nagyszalontai ref. egyházmegye és a tiszántuli ref. egyházkerület minden befolyásos vezérférfiainak megküldöttem: ama jogfosztó terv az egyházkerület f. hó 9. és többi napjain tartott közgyűlésén is — fájdalom — helybenhagyatott. Azon egy vigasztalásom van az ügyben, hogy az illető indítványozó a rendes tárgysorozatban — tehát, ha jól sejtem, nyilvános ülésen — nem merte az ügyet tárgyalásra bocsátani*), hanem, — nem ros diplomatiai fogással, — „soron kívül“ erőszakolta azt keresztül s akkor is 8 szóval 6 ellenében.

Bizony ez gyenge vigasztalás egy virágzó és nemcsak kulturális, de magyar nemzeti tekintetben is fontos gymnasium haláláért. Még gyengébb és a kétségbeeséssel határos fájdalommal egyértékű vigasztalás akkor, ha meggondolom, mily kiszámíthatatlan horderejű s talán — adja az ég, hogy ez soha be ne következék — veszélyes elvi kérdéssé nőheti ki magát az ügy. Mert én szeretem egyházamat; azért s iskolái igaz érdekeiért kész vagyok küzdeni utolsó lehelletemig. És épen azért, mert így érzek és gondolkodom, én — mint az egyházkerület egyik legbefolyásosabb vezérférfiához az ügy tárgyalását közvetlenül megelőzőleg irám — az egyházkerület most már ténynyé vált végzésében egy rendkívül fontos elvet látok megtámadva, azon elvet t. i., hogy a ref. iskolák a saját alapítványaik és azok származékaira vonatkozólag kizárólagos tulajdonosok s azokat — az alapítványokat és származékaikat — a felügyeleti joggal felruházott testületek, — legyenek bár azok saját egyházaink, — rendeltetési céljuktól el nem vonhatják s saját céljaikra nem fordíthatják.

A jelzett alapok ellen tervezett szándékban — fájdalom, ma már végzésben — oly jogtalan cselekményt látok, melynek az egyházkerület által történt helybenhagyása veszélyes, tatóngó rés protestáns egyházunk és iskoláinknak az 1790—1. XXVI. t. cz.-ben biztosított jogain, oly rés, melyen át minden igazságtalan jograblás bizton törhet be; oly praecedens, melynek alapján egyházunk és iskoláink jogai bármely oldalról megtámadtathatnak. Mert ugyan minő meggyőződéssel kelünk mi harcra esetleg megtámadható iskoláink vagyona és érdekei mellett, ha azok elkobzására és megsértésére magunk teszszük meg az első lépést és várhatjuk-e, hogy iskoláink részére a jelen nemzedék alapítványokat tegyen, ha látja, hogy az ősök alapítványival így sáfarkodunk?

Mindenkor őszinte elismeréssel viseltetem az egyházkerület bölcsesége iránt; tisztelettel hajoltam meg annak végzései előtt.

E feltétlen tiszteletemet nem volt képes megingatni mostani törvényellenes végzése sem; annyival kevésbé, mert a legmélyebben meg vagyok győződve, hogy téves információk által félrevezetve hozta ama végzését.

És mert erről a legmélyebben meg vagyok győződve; mert igen jól ismerem a főtiszteletű egyházkerületnek egyházaink és iskoláink igazai és jogai védelmében nemcsak a régibb, de a közelmúlt időkben kifejtett nemes működését

*) Nyilvános ülésen tárgyalatott Szerk.

is; mert mostani végzését ama működésével egyenes ellentétben látom állani; mert ismerem az egyházkerületnek fennálló egyházi törvényeink iránt minden időben tanusított feltétlen tiszteletét: azon reményben élek, hogy nem fogja tőlem, egy csekély pontocskától rossz néven venni, ha a sérelmesnek és veszélyesnek tartott végzést a főtiszteletű konvent figyelmébe ajánlom, már csak azon szempontból is, hogy amaz — ismétlem — nemcsak törvényellenes, de veszélyes végzés által iskoláink jogain ütött tatóngó rés az azt ütő kéztől tömessék be. És talán azt sem méltóztatik rossz néven venni, hogy ez ügyre — addig is, míg a nagyszalontai gymnasium kulturális és magyar nemzeti szempontból fontos szerepére, szervezetére és paedagogiai irányára vonatkozólag rövid időn közrebocsátandó röpirat által a közfigyelmet a nevezett intézetre szélesebb körben is felhívnam — a fentebb érintett röpirat beküldése által a nagymélt. vallás- és közoktatásügyi minisztérium figyelmét már az ügyre fordítottam s e sorok által a közvélemény ítélőszéke elé is terjesztem.

Jegyzet. Ezen soroknak átvételére azon hazai, fővárosi és vidéki, napi- és egyéb lapokat, különösen tanügyi folyóiratokat is, melyeknek a több példányban leiratással járó idővesztés miatt azokat be nem küldhettem, szives tisztelettel kérem.

Kecskemét, 1887. május 19.

Katona Mihály,

volt n.-szalontai gymn., jelenleg kecskeméti ref. főgymn. tanár.

A magyar protestáns irodalmi társaság alapszabály-tervezetéhez.

Néztem, néztem, a sötét éjszakába bus merengéssel, néztem a protestáns irodalom hangtalan terére, uttalan térségeire, melyen nem hogy szélesen kövezett országutak, de még alig taposott gyalog ösvények is gyéren található. A nézésbe már elfáradtam, midőn ezen hangot hallottam mintegy megzendülni: a pusztában utat szerzek, a kietlenben folyóvizeket. (Ésaiás XLIII. 19.) „És szívem öröme gerjedt.“ Kibocsáttatott a felhívás a magyar prot. irodalmi társaság alakítására, sőt az alapszabálytervezet is napfényre jött.

Nem kétlem, bizonyosan igen fontos okaik voltak az általam is nagyon tisztelt vezérférfiaknak, hogy az alapszabály-tervezetet úgy készítsék, a mint van. Bölcseségüket, tapasztalataikat nagyra becsülöm, irányadó hatalmukat ismerem, mely ellen én a siker reményével nem nyilváníthatok véleményt; mindazonáltal, miután az irodalmi társulat, széleskörű érdekeltségéből merítheti csak életerejét, széleskörű érdekeltségre pedig csak úgy számíthat, ha minél több oldalú jogosult igényeknek megfelel: egy pár észrevételt mégis bátorkodom tenni.

Kinyilvánítom, hogy én az irodalmi társulat működési körét illetőleg, a Balogh Ferencz (Debr. Prot. Lap 1887. év 2. sz.) és Csiky Lajos (ugyanazon lap és év 18. 19. sz.) nézetéhez csatlakozom.

Egy szóval sem vitatom a protestáns egyháztörténelem művelésének rendkívüli fontosságát, de nekem úgy tetszik, hogy a keresztyénség történeténél, mégis szükségesebb körünkben, — midőn a keresztyénség sok oldalról annyira

gunyolva, gyanúsítva és kicsinyelve van, — a keresztyén-ség eszmei tartalmának tiszta világosságba állítása. A históriánál elébb való a biblia, annak hit- és erkölcsstani tartalma. A keresztyén eszmekör, mely a bibliában van, a történet folyamán sokszor elhomályosítottatik, majd a tudatlanság, majd az önzés, majd a tudósi hóbort által; úgy hogy a keresztyénség, előttem legalább, sokkal vonzóbb, dicsőségesebb a maga eszményi magasságában, mint a XIX. század országuti pora által beszennyezett köntösében. Az eszmény minden egyes embereknek, minden századoknak felletle áll; és bármily dicső is látni az egyháztörténelem mezején azon küzdelmet, melylyel az emberiség nemesebb része a keresztyén eszme megvalósítása után tör: azt, fájdalom, be kell ismernünk, hogy ezen eszményt a maga felséges dicsőségében, egy korszak sem valósíthatta meg még teljesen, talán nem is fogja soha, mert az eszménytől a rideg valóság mindig távol szokott maradni! Én az eszményt óhajtom látni. Mikor a történet mezején derékig járunk a vérben, szemétkben, jól esik a tiszta ragyogó eszményre tekinteni. Vannak, kik az egyháztörténelem művelésére azért kívánnak korunkban különös gondot fordítani, mert azon meggyőződésben vannak, hogy az ősök küzdelme s áldozatkészségének szemlélése, felrázza a közönyösség és tétlenség álmában szunnyadozókat. Nem kicsinylem e befolyást. Fásult, elaljasodott lélek, kit az atyák nemes küzdelme nem lelkesít. De kérdem, ma lelkesednek-e jobban az emberek a keresztyénségért, midőn tizenkilenc század mártyrjainak koszorújával van felékesítve; vagy nem akkor lelkesedtek-e jobban, midőn a keresztyén egyháznak ugyszólván még története sem volt? Az első keresztyéneket az eszme, a felséges tan, az isteni örök, szent és boldogító igazság ragadta meg. Ismételve mondom, hogy az egyháztörténelem művelését rendkívüli fontosnak tartom, de nem tekintem kizárólagosan főfontosságúnak.

Igy gondolkozván, azt óhajtanám, hogy az irodalmi társaság működési körébe az összes theologiai tudományok vétessenek fel és a különböző tudománycsoportok művelésére külön szakosztályok állittassanak, annyival inkább, mert csak így nem szoríttatnak le a munkaterről a más tudományágakkal foglalkozók.

Én mint lelkipásztor 1871. év óta működöm, tehát némi tapasztalatra is hivatkozhatom és annyit mondhatok, hogy épen az efféle munkáknak éreztem kétségbeejtő hiányát, a minőket Balogh Ferencz volt kedves tanárom elsorol. Csak egyet mondok. Predikáció-irodalmunk sekélyességének ebben rejlik egyik nagy oka. Alapos exegetikai, dogmatikai és ethikai képzettség nélkül, beszédeinkben több helyet foglalnak el a szellemes ötletek, mint a komoly szent keresztyén elem. Pedig végre is az ígehirdetés a fődolog egyházunkban.

„Sok lesz egyszerre“, mondják többen bölcs vezérfiaiink közül. Én pedig azt mondom: vagyunk hozzá sokan. „Gondolj merészet és nagyot és tedd rá éltedet“.

A másik, mire észrevételt teszek: a Ferencz József unitárius püspök ur neve. Tiszteletreméltó név, de mit keres ez végre is e téren közöttünk? Tisztelni is, szeretni is tudok más felekezetű embert, de hogy vele az egyházi élet és tudomány mezején miként lehet áldásteljesen együtt mű-

ködni: nem képzelhetem.*) Tudunk mi, vagyis inkább tudnak a mi nagy tudományu theologusaink, egymás között is keményen czivakodni, nem szükséges azért a szomszédból senkit áthívni.

Kisujszállás, 1887. májushó.

Gulyás Lajos,
ev. reform. lelkész.

Nekrológ.

Roncsik Sándor † 1887. május 28.

Régi, de még mindig buzgó szolga veszett el a férfuban, kinek nevét a cím mutatja; olyan lelkész, ki nem csak hirdette az ígét, hanem életével s messze földön ismert példájával mutatta meg azt is, hogy mi módon kell és lehet keresztyénnek lenni. Buzgó lelkész és jó keresztyén volt utolsó lehelletéig.

A megboldogult Nagy-Károlyban született az 1821-ik évben. Tanulmányait Debreczenben végezte s ugyaninnen bocsáttatott ki abai iskolatanitónak. Itteni működése három évre terjedt, mely idő alatt az egyházközönség szeretetét a lehető legteljesebb mértékben megnyerte, ellenben a felsőbb hatóságok haragját és megrovását nem kerülhette el szabad szellemű tanításaiért, különösen egy saját maga által írt, Magyarország állásáról s a magyar polgárok jogairól szóló kéziratnak az iskolába bevitelért. A megrovás, mely érte, mindig egyik dicsekedése és büszkesége volt.

Tul a Dunáról haza jött s szülővárosában volt segédlelkész, de csak igen rövid ideig, mert a nyír-meggyesi egyház, fiatal lelkészét Kocsiss Ferenczet elvesztvén, a megüresült helyre rendeltetett adminisztrátornak. Ez volt 1845. április havában. Adminisztrátorsága alatt megszerették s megválasztották s ő mindjárt azután megnősült, elvevén elődjének özvegyét, ki 5 gyermekkel ajándékozta meg; s daczára ennek, hogy maga is ily népes családdal volt megáldva, a melyhez még hozzá számítandó nejének első férjétől maradt 2 leánya, — mégis árva rokongyermekek soha nem hiányoztak családjá köréből. Ezeket nem csak egy pár évig tartotta, hanem mindannyiát felnevelte s egynek kivételével, kit most árván ő hagyott megint, férjhez is adta. Házánál megfordult ismerősei nem győzték eléggé magasztalni jó szívét; s bármerre mentek el, mindenütt emlegették a Roncsik Sándor árvaházát. Árva rokonait és unokáit épen úgy szerette, mint saját gyermekeit, — soha egy tekintet sem éreztette velük, hogy nem otthon vannak. A kit egyszer házába befogadott, az otthon volt nála. Életének gyönyörűsége és boldogsága egyoldalról ebben állott. Ő sok kicsinyével jól tett a Krisztusnak.

42 évig lakott Megyesen és ezen idő alatt híveinek osztatlan szeretetét végig megtartotta.

Lelkészkedése kezdetén az egyházmegyén tekintélyes szerepet vitt s csakhamar főjegyző lett; de később minden tisztségétől visszavonult s azontul a gyűléseken nem folyt be az egyházmegye dolgainak intézésébe.

Hatalmas döngő hangja, szép alakja s a negyvennyol-

*) Erre nézve mi már kifejeztük a magunk véleményét s nem igen óhajtuk, hogy e tárgy lapunkban vitára adjon alkalmat. A mi megtörtént, azon már alig segíthetünk. Szerk.

czadiki mozgalmakhoz való lelkesült, sőt, mondhatni, rajongó ragaszkodása folytán tábori lelkészszé neveztetett ki. A szomorú bukás után e miatt zaklatásoknak volt kitéve.

A kihirdetés végett hozzá is megküldött pátenst egy erélyes hangú, az egyház jogát szigorúan hangoztató irattal utasította vissza, melyet a nyír-meggyesi presbyterium jegyzőkönyvébe iktattatott.

A 42 év alatt, melyet Meggyesen töltött, a lelkeszi lakon nem fordult elő halálozás; ő volt az első, a család feje és fentartója, a kit a felelmek királya magával ragadott.

Gyászolják és könyezik özvegye, gyermekei és nagyszámu unokái, kik — nem a szokásos szólásmód értelmében, de valósággal — igen jó férjet, apát, illetőleg nagyapát vesztek.

Béke poraira! Az áhitatos emlékezet viraszszon felettel!

Irodalom.

Beküldettek. 1. Protestáns népkönyvtár. V-ik szám, májusi füzet. A jól szerkesztett füzetben öt közlemény jelent meg: Pünkösdi. Hörk Józseftől. Büszke Zsófi (vége). Beszély. Gyarmathy Zsigánétól. Az utczaseprők (vége). Diósitól. A banya. Szabó Bélától. Apróságok. A füzet méltólag csatlakozik az előzőkhöz. Melegen ajánljuk. — 2. Ragyogó csillag. Halotti beszéd. özv. Puskás Jánosné Pápai Juliánna asszony temetési alkalmára. Gulyás Lajos kisujszállási ev. ref. lelkésztől. Meleg szívből fakadt, vigasztaló beszéd, szép előimádsággal. — 3. Magyar dalalbum. 6. és 7. füzet. 20—20 népdallal. — 4. Gondolat. Kiadja a magyarhoni ág. hitv. theol. ifjuság, V-ik szám. — Sárospataki ifjusági közlöny. 9-ik szám. — Közölny. A debreczeni hittanszaki önképző társulat köréből, 7-ik szám. Mindhárom ifjusági közlönyben több komoly tanulmányra valló munkálattal találkozunk. — 5. Egyszerre küldötte be hozzánk Czelder Márton a "Figyelő" január-februári I. II. és márczius-áprilisi III. IV., továbbá az "Evangyéliomi lelkészitár." I—III. füzetét, valamint a Vasárnap 1--10 számait. Gondunk lesz ezentúl e vállalatok tartalmának bővebb jelzésére. — 6. Józsi és Erzsike. 9-ik szám. A jól szerkesztett gyermeklap az általunk már korábban jelzett irányban híven megfelel a maga elé tűzött követelményeknek. — 7. Az alsószabolcs-hajduvidéki ev. ref. egyház megye 1887. ápril 13. napján Hajdu-Hadházon tartott közgyűlésének jegyzőkönyve, melyből a beregi indítványra vonatkozó 36-ik számot, lapunk 19. számában vezércikkben közöltük. — 8. A nagyszalontai ev. ref. egyház megye 1887. márczius 24-én Nagy-Szalontán tartott közgyűlésének jegyzőkönyve, melyből néhány közérdekű adatot közre fogunk bocsátani lapunk valamelyik közelebbi számában.

Különfélék.

Debreczeni főiskola. Főgymnasiumi tanulók rajzkiállítása. A helybeli evang. református főgymnasium tanulóinak rajzai a főiskola nagy gyűléstermében folyó évi juniushó 16-ik napjától e hó 21-ik napjáig ki lesznek állítva oly cél-

ból, hogy a t. cz. szülők és a művelt nagyközönség a tanulóknak ezen tanévi előmeneteléről tudomást szerezhessen. A rajzok jelzett napokon délelőtt 8—12, délután 3—5-ig láthatók. A főgymnasiumi igazgatóság. — A „hittanszaki önképző-társulat“ évvégi gyűlése f. hó 8-ikán d. u. folyt le. A gyűlés tárgyát a főjegyzői jelentés, pályaművek bírálata és versenypredikálás képezte. A főjegyzői jelentés általában kielégítő színben tünteti föl az évi munkálkodást. A társulat tagjainak száma 51 volt; tartott 23 gyűlés. Ezután következett a beérkezett pályaművek bírálata. A történelmi kérdésre (Sztárai M. élete és működése) beérkezett négy mű közül a díjat Kazay Gyula 2. éves hittanhallgató nyerte el. Az exegetika-dogmatikai kérdésre egy pályamű érkezett be, mely fél díjjal jutalmaztatott. Szerzője Pokoli József 2. th. A gyakorlati theologia köréből kitűzött kérdésekre öt pályamű érkezett be, u. m. 2 predikáció, 2 imádság, 1 gyakorlati bibliamagyarázat. Jutalmaztatott egyik predikáció fél díjjal; szerzője Csák Aladár 4. th.; egyik imádság egész díjjal; szerzője Csapó Péter 4. th.; s a bibliamagyarázat egész díjjal; szerzője ugyancsak Csapó Péter 4. th. A dogmatikai kérdésre nem érkezett be pályamunka. A gyűlés harmadik tárgya, a versenypredikálás következőleg folyt le. Ki volt tűzve Szilády János év utolsó délutánján mondandó egyh. beszédének 3-ik része. Jelentkezett három versenyző, kik közül az első díjat Batori Gábor 2. th., a másodikat pedig Vékony Sándor 3. th. nyerte el. — Szomorú hír gyanánt közölhetjük, hogy jogakadémiánk egyik tehetséges tagja, Dénes Ádám 2. jh. elmezavarba esett. Még most városunk kórházában ápoltatik. Szeretnők jelezni, hogy a joghallgató ifjak is épen úgy tesznek valamit szegényes viszonyok közt élő szerencsétlen pályatársok érdekében, mint a hogy ezt nem régen egy, hasonló betegségbe esett szegény gymn. tanuló érdekében a gymn. növendékek tették.

Debreczeni ev. ref. egyházközség. A Czegléd-utczai új templom tornya már elkészült. A záró kőgombot és az aranyozott csillagot e hét folyamán tették föl reá. A gomb süttöi kőből van faragva, míg a csillag tűzben aranyozott. A torony fedele nyolczszögű kup, sajtolt vörös és sárga téglából rakva. A zárkő négyszirmu virágkelyhet s ebbe illesztett hosszukás gömböt ábrázol. — E templom orgonája javára mult vasárnapon néhány városunkbeli nemes urnó a nagyerdőn népünnepélyt rendezett, de a mely, részint a képviselő-választási mozgalmak, részint a nem eléggé kedvező időjárás miatt, anyagi tekintetben nem ütött ki kedvezőleg. Ezen népünnepély emlékére „Orgona-virágok“ cz. alatt egy, 64 lapra terjedő emlékkönyvet szerkesztettek gr. Bethlen Mikó Róza és Könyves Tóth Kálmán, melyben hazánk és főleg városunk íróitól es írónőitől több jeles munkát látott napvilágot. A szép cél érdekében ajánljuk e művet olvasóink szíves figyelmébe. Ára 30 kr. A megrendelést lapunk szerkesztője szívesen közvetíti.

Más egyházkerületekből. A dunamelléki ev. ref. egyházkerület f. hó 4-én gyűlt össze Budapesten tavaszi közgyűlésre. Alkalmat veszünk majd magunknak, hogy tanácskozásaiából néhány közérdekű tárgyat fölemlítsünk. Most csak annyit jegyzünk föl, hogy a jun. 6-iki gyűlésen a budapesti theol. akadémia igazgatója kénytelen volt évi jelentésében panaszt emelni a hittanhallgatók azon túlzó magyarsága ellen, hogy míg az angol nyelvet nagy kedvvel és dicséretes buzgalommal tanulják, a német nyelvvel nem akarnak fog-

lalkozni. Az egyházkerület főgondnoka, gr. Tisza Lajos, nem is késett e miatt megróvni az illető ifjakat. Erős érve volt, hogy így nem lehet majd a magyarítás hazafias munkáját folytatniok, mert német híveiket csak úgy fogják megmagyaríthatni, ha velök előbb saját nyelvökön beszélhetnek. Határozatba ment, hogy ezentul meg fogják az intézetben a német tanfolyamot tartani, ha csak egyetlenegy hallgató jelentkezik is. — Mint egy politikai lapból olvastuk, Czeglédre Takács József, pándi lelkész választatott meg a lelkészi állásra, néhai Dobos János utódául. — Csonka Ferenczet, a veszprémi egyházmegye esperesét, a dunántuli ev. ref. egyházkerület egyik kiváló férfiát, egyházmegyei hivataloskodásának 25-ik évfordulója alkalmából aranytollal tisztelte meg egyházmegyéje.

Egy kis helyreigazítás. E lapok május 28-iki 22-dik számában, „különfélék“ rovatában a n.-ecsed-i lelkészjelölés közöltetvén, félreértés kikerülése tekintetéből, különösen pedig a történeti hűség érdekében kívánom megjegyezni, miszerint a jelöltek „ugy szolgálati éveiket, mint képesítettségöket együttvéve birtak előnyvel társaik felett.“ Így van ez szóról-szóra abban az esperesi jelentésben, melyet a jelölő bizottsági jegyzőkönyv és okmányok alapján a püspöki hivatalhoz, ez utóbbinak előleges intézkedése folytán, — tehát kötelességből, — én terjesztettem be, ki a jelölő bizottságban részt sem vettem. Az idézett mondatrészt, amaz egy aláhuzott szó kihagyásával nem felelne meg a valóságnak. K.-Jánosi, jun. 6. 1887. Segesvári József, esperes.

Kérelem. Tisztelettel kérem a lelkész és tanító urakat s általában a Debreczeni Prot. Lap t. olvasóit, szíveskedjenek a mostani, vagy a régebbi képviselő-választási mozgalmak alatt önálló alakban megjelent s megjelenendő röpiratokat, programbeszédeket, beszámoló beszédeket, kortesverseket, szóval az ugynevezett választási nyomtatványokat számomra — saját költségemre — Sárospatakra megküldeni. Sárospatakon, 1887. jun. 7. Ballagi Géza.

Szerkesztői posta. I. E. Berlin. Becses cikkét vettem s mindenesetre ki fogom azt tárczarovatunkban adni. Bocssáson meg azonban, ha csak néhány — négy-öt hét — elmúltával tudok rá sort keríteni, mert a következő s azutáni néhány számra már egy más terjedelmesebb dolgozat van az „Adalékok“ mellett közlésre előjegyezve. — V. Zs. M a k ó. Érdekes cikkét köszönettel fogadtam s egy más, körülbelől ilyen irányú s valószínűleg a jövő számban megindítandó cikk bevégezte után azonnal nyomda alá adom. — Szíves elnézést kérek az „Irtsuk ki a papismus maradványait“, „Az esperesi hivatal“, „A többszörös házasság és a keresztlevél“ cz. cikkek íróitól, hogy munkálataikat mindaddig nem adhattam ki. Súlyt helyezek rá, hogy a napi kérdések közlésében el ne maradjon lapunk s annak hasábjait valóban egészen elfoglalták az aktuális jelentőségű ügyek. Pár hét alatt azonban minden bizonynyal utnak indítom mindeniket. A késelem daczára is tartsák meg e lapot becses jóindulatokban s ne vádolják esetleg a szerkesztőt, a ki mindenkinek cikkével szemben teljes méltányosságot szeretne gyakorolni, de a kinek az idők jelei is parancsolnak.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: **Csiky Lajos.**

HIRDETÉSEK.

Pályázat

a tiszántuli ev. ref. egyházkerület n.-károlyi egyházmegyéjébe kebeleztet nyir-megyei lelkészi állomásra.

Évi fizetés különféle termény, készpénz, földhaszonélvezet és stórával együtt 991 frt 70 kr-ra megy s így ez állomás egyházkerületi osztályozás szerint 2-od osztályu.

Pályázatok júliushó 10-ik napjáig Segesvári József espereshez Kántor-Jánosiba (Szatmármegye, posta helyben) küldendők.

Debreczen, 1887. június 9.

Révész Bálint,
püspök.

Pályázat.

A hajdu-böszörményi hat osztályu ev. ref. gymnasiumban közelebb történt halálozás folytán üresedésbe jött, most már két tanári állomásra pályázat hirdettetik. Az egyik tanári szék tantárgyai: a latin nyelv és magyar nyelv a gymnasium alsóbb osztályaiban, a másik tanári szék tantárgyai: mennyiségtan és ábrázoló mértan.

Javadalmazás 800 frt évi fizetés, 100 frt lakbér.

Pályázhatnak a törvény szerint képesített ev. ref. tanárok és tanárjelöltek. Pályázók a gymn. felügyelő-tanácsához címzett kérvényeket, melyben életkoruk, ev. ref. vallásuk, nős vagy nőtlen állapotuk, egészségök, hadkötelezettségi viszonyuk, végzett tanulmányaik és tanári képesítésök, nyelvismereteik és netán eddig tett szolgálataik okiratokkal igazolandók, ha szolgálatban vannak, előjáróságuk utján minősítvényi táblázattal nt. Szeremley József h.-böszörményi lelképásztor és esperes urhoz f. évi júliushó 1-ső napjáig küldjék be. A megválasztandó tanárok 2 évi próbaidő után állandósíttatnak.

H.-Böszörmény, 1887. június 6.

Somossy Béla,
felügyelő tan. elnök.

3—3